

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.015.02.2017
P/17/017

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/017 - Nadzór nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Tomasz Raszka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/194/2017 z dnia 10 lipca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Regionalny Fundusz Gospodarczy SA ¹ , Al. Pokoju 44, 42-202 Częstochowa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosław Matyszczak, Prezes Zarządu ² (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia³ pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości.

W okresie objętym kontrolą, tj. w latach 2014-2017 (I półrocze), członkowie Rady Nadzorczej⁴ i Zarządu monitorowali wyniki działalności Spółki, a Zarząd realizował cele przyjęte w dokumentach strategicznych. Członkowie Zarządu spełniali wymagania formalne i merytoryczne niezbędne do pełnienia powierzonych im funkcji w spółkach Skarbu Państwa, przestrzegali też przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne⁵. Wysokość przyznanych wynagrodzeń członkom organów Spółki nie przekraczała limitów określonych w odpowiednich przepisach.

Poza przypadkiem nierzetelnego udokumentowania w lutym 2016 r. przebiegu rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami na stanowisko Prezesa Zarządu, Rada Nadzorcza przeprowadziła postępowania kwalifikacyjne na stanowiska członków Zarządu zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 r. w sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu w niektórych spółkach handlowych⁶, a określone przez RN kryteria doboru kandydatów były przestrzegane.

Spółka posiadała w okresie objętym kontrolą dodatni wynik finansowy, jednakże wyniki na sprzedaży Spółki były w tym okresie ujemne, ulegając z roku na rok

¹ Zwany dalej „Spółką”, „RFG” lub „Funduszem”.

² Od 26 lutego 2016 r. W okresie objętym kontrolą od 1 stycznia 2014 r. do 16 lutego 2016 r. funkcję tą pełniła Agnieszka Celińska, a w okresie od 17 do 25 lutego 2016 r. czynności członka Zarządu (jako p.o. Członka Zarządu) wykonywał Zdzisław Radecki.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Zwanej dalej „RN”.

⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 1393, zwanej dalej „ustawą o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej”.

⁶ Dz. U. Nr 55, poz. 476 ze zm., zwanego dalej „rozporządzeniem RM w sprawie postępowania kwalifikacyjnego na członka zarządu”.

nieznacznej poprawie. Działania podejmowane przez były Zarząd Spółki w zakresie osiągnięcia dodatnich wyników na działalności podstawowej okazały się mało skuteczne. W kolejnych latach dodatnie wyniki Spółki były osiągane głównie dzięki działalności pozaoperacyjnej i finansowej. Podstawowe wskaźniki rentowności Spółki oraz wskaźnik wydajności na zatrudnionego wykazywały tendencję spadkową, natomiast wartości wskaźnika płynności bieżącej i wskaźnika zadłużenia aktywów znajdowały się na stałym, wysokim poziomie. NIK ocenia pozytywnie działania obecnego Zarządu Spółki, zmierzające do uzyskiwania dodatnich wyników na działalności podstawowej, takie m.in. jak intensyfikacja działalności pożyczkowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Powoływanie i odwoływanie osób reprezentujących Skarb Państwa w Spółce oraz ich działalność

1.1. Spełnianie przez reprezentantów Skarbu Państwa wymagań formalnych i merytorycznych

Opis stanu
faktycznego

W okresie od 1 stycznia 2014 r. do 16 lutego 2016 r. Zarząd Spółki działał w składzie jednoosobowym. W dniu 16 lutego 2016 r. Prezes jednoosobowego Zarządu⁷, została odwołana z tego stanowiska przez RN przed upływem kadencji (która miała się skończyć z dniem 2 lipca 2016 r.). W treści stosownej uchwały⁸ w tej sprawie nie podano uzasadnienia. Z treści sprawozdania z działalności RN w 2015 r.⁹ wynika natomiast, że RN negatywnie oceniła pracę Zarządu. Ponadto, RN negatywnie zaopiniowała¹⁰ udzielenie absolutorium byłej Prezes Zarządu za 2015 r. oraz za okres od 1 stycznia do 16 lutego 2016 r., motywując to (w pierwszej z nich) negatywną oceną działań Zarządu w 2015 r. W związku z powyższym Walne Zgromadzenie Spółki¹¹ podjęło uchwałę¹² w sprawie nieudzielenia absolutorium byłej Prezes Zarządu za ww. okresy.
(dowód: akta kontroli str. 5, 23, 42, 78, 83-84, 112, 113-116, 117-120, 131-132, 143)

W okresie od 17 do 25 lutego 2016 r. czynności członka Zarządu (jako p.o. Członka Zarządu) czasowo wykonywała osoba delegowana¹³ przez RN - członek tej Rady. W lutym 2016 roku RN podjęła uchwałę¹⁴, w której określono, że Zarząd Spółki siódmej kadencji będzie się składał z dwóch osób: Prezesa Zarządu i Wiceprezesa Zarządu. W uzasadnieniu podano, że w ocenie RN taki skład Zarządu zabezpieczy właściwe prowadzenie spraw i interesy Spółki, mając na uwadze postępujący proces sprzedaży składników aktywów trwałych Spółki oraz jej strategię na lata 2015-2020.
(dowód: akta kontroli str. 42, 168)

W lutym i marcu 2016 r. RN przeprowadziła dwa odrębne postępowania kwalifikacyjne na stanowiska Prezesa Zarządu oraz Wiceprezesa Zarządu Spółki. Kwalifikacje i doświadczenie kandydatów na członków zarządu sprawdzano poprzez analizę złożonej przez nich dokumentacji (zgłoszenia, CV, wymaganych oświadczeń

⁷ Zwana dalej „byłym Prezesem Zarządu”.

⁸ Uchwała RN RFG nr 36/VII/2016 z dnia 16 lutego 2016 r.

⁹ Przyjętego uchwałą RN nr 71/VII/2016 z 25 kwietnia 2016 r.

¹⁰ Uchwały RN RFG nr 80/VII/2016 z 30 maja 2016 r. oraz nr 137/VII/2017 z 28 kwietnia 2017 r.

¹¹ Zwane dalej „WZ”.

¹² Uchwały WZ Spółki: nr 3 z dnia 30 czerwca 2016 r. oraz nr 6 z 29 czerwca 2017 r.

¹³ Uchwały RN RFG nr 37/VII/2016 z 16 lutego 2016 r. oraz nr 40/VII/2016 z 24 lutego 2016 r.

¹⁴ Uchwała RN RFG Nr 48/VII/2016 z dnia 26 lutego 2016 r.

oraz dokumentów potwierdzających kwalifikacje kandydatów). W toku obu postępowań kwalifikacyjnych ze wszystkimi kandydatami, którzy w wyznaczonym terminie złożyli odpowiednie dokumenty, przeprowadzono rozmowy kwalifikacyjne, w toku których oceniano elementy zawarte w § 9 ust. 2 rozporządzenia RM w sprawie postępowania kwalifikacyjnego na członka zarządu, tj.: wiedzę o zakresie działalności spółki oraz o sektorze, w którym działa ta spółka, znajomość zagadnień związanych z zarządzaniem i kierowaniem zespołami pracowników, znajomość zasad funkcjonowania spółek handlowych, ze szczególnym uwzględnieniem spółek z udziałem Skarbu Państwa, zasad wynagradzania w spółkach z udziałem Skarbu Państwa, ograniczeń prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, doświadczenie niezbędne do wykonywania funkcji członka zarządu w spółce. Ponadto w toku postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Spółki oceniano również wiedzę w zakresie rachunkowości oraz zasad i przepisów prawa pracy, tj. zagadnień określonych w § 9 ust. 4 i 7 ww. rozporządzenia.

Po zakończeniu ww. postępowań kwalifikacyjnych RN postanowiła¹⁵ powołać wyłonionych kandydatów na stanowiska Prezesa Zarządu Spółki (z dniem 26 lutego 2016 r.) oraz Wiceprezesa Zarządu Spółki (z dniem 16 marca 2016 r.). W uzasadnieniu podano, że wybrani kandydaci wykazali się najszerszą wiedzą z zakresu zagadnień będących przedmiotem postępowania kwalifikacyjnego na ww. stanowiska oraz uzyskali najwyższą liczbę punktów. W okresie od 16 marca 2016 r. Zarząd Spółki funkcjonował w składzie dwuosobowym.

(dowód: akta kontroli str. 169-174)

Ww. członkowie Zarządu uzyskali stosownymi uchwałami¹⁶ WZ Spółki absolutorium z działalności w 2016 r. (od dnia powołania do 31 grudnia 2016 r.), po uprzednim pozytywnym ich zaopiniowaniu¹⁷ przez RN.

(dowód: akta kontroli str. 141-142, 168)

W okresie od 1 stycznia 2014 r. do 15 czerwca 2015 r. RN Spółki działała w składzie trzyosobowym. W związku z upływem szóstej kadencji, RN uchwałą¹⁸ zarządziła wybory jednego kandydata do RN z ramienia pracowników, wybory odbyły się w dniach 10-11 marca 2015 r. W dniu 15 czerwca 2015 r. WZ Spółki powołało¹⁹ trzyosobową RN na siódmą kadencję. Rada działała w tym składzie od 16 czerwca 2015 r. do 11 lutego 2016 r.

W dniu 11 lutego 2016 r. WZ Spółki uchwałami²⁰ (przed upływem kadencji) odwołało z RN dwóch członków, powołując równocześnie trzech nowych członków. Uchwały te nie zawierały uzasadnienia. W związku z powyższym w okresie od 12 lutego do 30 czerwca 2016 r. RN Spółki działała w składzie czteroosobowym, z tym, że w okresie od 17 do 25 lutego 2016 r. jeden z członków RN czasowo wykonywał czynności członka Zarządu jako p.o. Członka Zarządu.

Na wniosek uprawnionej liczby pracowników, w dniu 10 maja 2016 r. odbyło się głosowanie w sprawie odwołania osoby wybranej przez pracowników Spółki do RN, w wyniku którego został on odwołany z RN stosowną uchwałą²¹ WZ Spółki.

¹⁵ Uchwały RN RFG nr 44/VII/2016 z 26 lutego 2016 r. oraz nr 51/VII/2016 z 16 marca 2016 r.

¹⁶ Uchwały WZ Spółki: nr 4 i nr 5 z 29 czerwca 2017 r.

¹⁷ Uchwały RN RFG nr 139/VII/2016 oraz nr 140/VII/2017 z 28 kwietnia 2017 r.

¹⁸ Uchwała RN RFG nr 192/VII/2015 z 16 lutego 2015 r.

¹⁹ Uchwała WZ Spółki nr 7 z 15 czerwca 2015 r.

²⁰ Uchwały WZ Spółki: nr 1 i nr 2 z 11 lutego 2016 r.

²¹ Uchwała WZ Spółki nr 5 z 30 czerwca 2016 r.

W okresie od 1 lipca do 13 grudnia 2016 r. RN Spółki działała w składzie trzyosobowym.

W dniach 17 sierpnia 2016 r. oraz 10 października 2016 r. odbyło się głosowanie w sprawie wyboru kandydata na członka RN z ramienia pracowników, w wyniku których wybrano czwartego członka RN, którego WZ powołało²² 14 grudnia 2016 r. W okresie od 14 grudnia 2016 r. RN Spółki działała w składzie czteroosobowym.

Spółka składała stosowne wnioski o ujawnienie zmiany w obsadach Zarządu i RN w Krajowym Rejestrze Sądowym.

(dowód: akta kontroli str. 24, 43-44, 63, 75, 92-94, 126,175)

Wszystkie osoby pełniące funkcje członka zarządu posiadały odpowiednie przygotowanie merytoryczne (wykształcenie wyższe, kierunek odpowiednio: politologia, zarządzanie instytucjami publicznymi i samorządowymi oraz geodezja, a także ukończone studia podyplomowe z zakresu zarządzania). Posiadały co najmniej 10-letni staż pracy i doświadczenie zawodowe w zakresie zarządzania przedsiębiorstwami, w tym pełnili wcześniej funkcje w zarządach podmiotów gospodarczych.

Nie stwierdzono zwiększonych naborów w Spółce bezpośrednio po dokonaniu zmian na stanowiskach członków Zarządu i członków RN.

(dowód: akta kontroli str. 176-189)

W okresie od 1 stycznia 2014 r. do 28 lutego 2017 r. faktyczna wysokość wynagrodzenia członków Zarządu, określona w umowach o pracę, nie przekraczała sześciokrotności przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, stosownie do art. 8 pkt 3 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi²³ (obowiązującej do 8 września 2016 r.).

W związku z wejściem w życie (od 9 września 2016 r.) ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami²⁴ WZ Spółki uchwałą z 30 grudnia 2016 r. przyjęło zasady kształtowania wynagrodzeń w Spółce, w których określono wynagrodzenia członków Zarządu (część stałą tego wynagrodzenia) w wysokości od trzykrotności do pięciokrotności przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego (stosownie do art. 4 ust. 2 pkt 3 ww. ustawy) i upoważniono RN do zawarcia w imieniu Spółki umów o świadczenie usług zarządzania z członkami Zarządu. W umowach tych, zawartych w lutym 2017 r. i obowiązujących od 1 marca 2017 r. określono wynagrodzenie członków Zarządu w wysokościach nieprzekraczających limitów ustalonych przez RN.

Członkowie Zarządu od kwietnia 2017 r. otrzymywali również miesięczny ryczałt za używanie samochodu prywatnego do celów służbowych, Prezesi Zarządu otrzymali ponadto, za zgodą RN²⁵, częściowe dofinansowanie kosztów studiów podyplomowych MBA.

W okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2016 r. faktyczna wysokość wynagrodzenia członków RN nie przekraczała jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku w czwartym kwartale

²² Uchwała WZ Spółki nr 7 z 14 grudnia 2016 r.

²³ Dz.U. z 2017 r., poz. 1222, zwanej dalej „ustawą o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi”.

²⁴ Dz. U. poz. 1202, ze zm., zwanej dalej „ustawą o zasadach kształtowania wynagrodzeń”.

²⁵ Wyrażoną uchwałami nr 137/VI/2014 z 24 lutego 2014 r. i nr 149/VII/2017 z 12 czerwca 2017 r.

roku poprzedniego, stosownie do art. 8 pkt 8 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (wynosiła dokładnie jednokrotność ww. kwoty).

W uchwale WZ Spółki z 30 grudnia 2016 r. określono, że wysokość wynagrodzenia członków RN będzie wynosić jednokrotność przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, stosownie do art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń, oraz że w przypadku Przewodniczącego RN będzie ono podniesione o 10%, a w przypadku Wiceprzewodniczącego i Sekretarza o 5% w stosunku do ww. stawki, co było dopuszczalne zgodnie z art. 10 ust. 2 ww. ustawy.

W okresie od 1 stycznia 2017 r. faktyczna wysokość wynagrodzenia członków RN nie przekraczała limitów określonych w ww. uchwale WZ. Członkowie RN otrzymywali ponadto zwrot kosztów poniesionych w związku z wykonywaniem powierzonych im funkcji, w szczególności kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania oraz kosztów wyżywienia i zakwaterowania (w przypadku osób mieszkających poza Częstochową).

(dowód: akta kontroli str. 190-191, 192-198, 199-228)

W okresie objętym kontrolą członkowie Zarządu Spółki przestrzegali ograniczeń wynikających z przepisów ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej. Członkowie obecnego Zarządu w okresie pełnienia tych funkcji nie zasiadali w radach nadzorczych, ani nie pełnili funkcji w zarządach innych spółek i nie pobierali z tego tytułu wynagrodzenia. Była Prezes Zarządu, za zgodą RN wyrażoną w formie odpowiedniej uchwały²⁶, pełniła w okresie od 22 stycznia 2014 r. do 30 października 2015 r. funkcję członka RN spółki Eurolot SA²⁷ i otrzymywała z tego tytułu wynagrodzenie.

(dowód: akta kontroli str. 168, 175)

1.2. Wykonywanie przez reprezentantów Skarbu Państwa obowiązków w Spółce

Opis stanu faktycznego

Rada Nadzorcza dokonywała oceny sprawozdań Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego Spółki za każdy rok obrotowy objęty kontrolą, w tym oceny wykorzystania majątku trwałego w działalności Spółki ze szczególnym uwzględnieniem nieruchomości (ocena ta była załączana do rocznych sprawozdań z działalności RN).

Co kwartał RN opiniowała sprawozdania Zarządu Spółki z wykonania uchwał WZ oraz sprawozdania Zarządu z realizacji procesów sprzedaży nieruchomości oraz z oddania nieruchomości do odpłatnego wykorzystania.

Rada Nadzorcza opiniowała również wnioski Zarządu o wyrażenie zgody na zbycie (w przetargu lub bez jego przeprowadzenia) prawa wieczystego użytkowania nieruchomości o wartości przekraczającej równowartość 30 tys. euro w złotych. Walne Zgromadzenie zatwierdzało sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowe Spółki za poszczególne lata obrotowe oraz podejmowało uchwały o podziale zysku.

(dowód: akta kontroli str. 63-74, 75-91, 92-111, 123-127, 129-131, 138-141)

²⁶ Uchwała RN nr 133/VI/2014 z 18 stycznia 2014 r.

²⁷ Jedynym akcjonariuszem tej spółki była spółka Polskie Linie Lotnicze LOT SA, była Prezes Zarządu została zgłoszona do objęcia tego stanowiska przez: spółkę, w której udział Skarbu Państwa przekracza 50% liczby akcji, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej.

Jak wyjaśnił Przewodniczący RN, jej członkowie wykonywali swoje prawa i obowiązki wyłącznie osobiście, dotychczas nie występowała potrzeba dzielenia się obszarami nadzoru przez poszczególnych członków, bądź powoływania komitetów do nadzoru nad działalnością Spółki. Podał też, że RN nie przeprowadzała kontroli obszarów wskazanych przez Ministerstwo Skarbu Państwa, ponieważ nigdy nie występowało ono bezpośrednio do RN o badanie określonych obszarów działalności Spółki, a od lutego 2017 r. RN w swojej działalności kierowała się „Wskazówkami Ministerstwa Energii dotyczącymi wykonywania czynności przez Radę Nadzorczą jednoosobowej spółki Skarbu Państwa oraz Spółki z większościowym udziałem Skarbu Państwa, w której prawa z akcji lub udziałów wykonuje Minister Energii”, systematycznie wykonując zalecenia określone w ww. dokumencie.

Odnosnie do zaangażowania kapitałowego Spółki w spółkę zależną (udział Spółki 100%), podał, że RN na każdym posiedzeniu dokonywała analizy kondycji finansowej oraz działań podejmowanych przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne „Amicus” Sp. z o.o.²⁸, a członkowie RN osobiście odbywali spotkania z Zarządem tej spółki oraz jej pracownikami. Dodatkowo RN dokonała analizy zaangażowania kapitałowego Spółki w spółkę zależną w przedmiocie zawartej umowy pożyczki w 2016 r. na kwotę 400 tys. zł w celu modernizacji budynku CM Amicus, co miało na celu zwiększenie zakresu usług świadczonych pacjentom oraz poprawę konkurencyjności tej spółki na rynku.

(dowód: akta kontroli str. 231-233)

Zarząd realizował uchwały RN oraz WZ podjęte w okresie objętym kontrolą. W obowiązującym terminie²⁹ sporządził też i złożył w rejestrze sądowym: sprawozdania finansowe Spółki, sprawozdania z badania ww. sprawozdań, odpisy uchwał o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku za poszczególne pełne lata objęte kontrolą.

(dowód: akta kontroli str. 175, 235)

Według sprawozdań z działalności Zarządu za lata: 2014, 2015 i 2016 Spółka wykonała w całości parametry ekonomiczne wyznaczone planem rzeczowo-finansowym, a w szczególności osiągnęła za każdy z ww. lat zysk netto na poziomie wyższym niż zaplanowany. Jednak w poszczególnych ww. latach zysk netto planowano na coraz niższym poziomie, tj.: 1 700 tys. zł w 2014 r., 1 084 tys. zł w 2015 r. oraz zaledwie 149 tys. zł w 2016 r. Osiągnięte wyniki finansowe Spółki pogarszały się w kolejnych latach - w stosunku do roku poprzedniego. W badanym okresie Spółka ponosiła stratę na działalności operacyjnej, co opisano szczegółowo w pkt 2.1. niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 16-17, 36-37, 60-61)

Jak wyjaśniła była Prezes Zarządu Spółki, strata na działalności operacyjnej w latach 2014-2015 wynikała z faktu, że Spółka przeprowadzała restrukturyzację majątku, co powodowało zmniejszanie wpływów z działalności turystycznej, która wówczas była działalnością podstawową. Ośrodki wczasowe nie przynosiły zysków pozwalających na zwrot poniesionych nakładów w satysfakcjonującym dla właściciela okresie. Od 2010 r. Spółka prowadziła próby sprzedaży wszystkich ośrodków wczasowych, uzyskując zgody odpowiednich organów korporacyjnych i w związku z tym nie było sensu ponoszenia dodatkowych nakładów na ich remonty i modernizacje. Wynikało to z przyjętych w 2010 r. planów strategicznych. Już od 2011 r. podejmowano inne aktywności (działalność pożyczkowa głównie

²⁸ Zwane dalej „CM Amicus”.

²⁹ Określonym w art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r., poz. 1047), tj. w ciągu 15 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez WZ.

dla spółek Skarbu Państwa, inwestycje w aktywa w postaci udziałów w spółkach). Na słaby wynik finansowy 2015 r. wpływ miała decyzja nowego Ministra Skarbu [Zarządzenie Nr 56 Ministra Skarbu Państwa z dnia 14 grudnia 2015 r. w sprawie informacji o istotnych decyzjach dotyczących spółek z udziałem Skarbu Państwa oraz ich realizacji³⁰ – przyp. NIK], w wyniku której wstrzymane zostały wszystkie decyzje dotyczące majątku Spółki. Jak podała dalej, „działania w zakresie funduszu pożyczkowego uległy w tych latach ograniczeniu z uwagi na rozważaną koncepcję właściciela połączenia Spółki ze spółką Operator ARP Sp. z o.o. i zakładane w związku z tym zaangażowanie kapitałowe w majątek połączonych spółek (otrzymano od spółki Operator ARP Sp. z o.o. ofertę zakupu terenów inwestycyjnych, ponieważ zgodnie ze strategią ówczesnych władz ARP SA, właściciela spółki Operator ARP Sp. z o.o., miała ona wycofać się z działalności w Częstochowie). Nasza opinia była negatywna, ponieważ oferowane nam tereny zawierały też nieruchomości bardzo problematyczne, np. ogrody działkowe, tereny przylegające do cmentarza, zakup tych terenów wiązałby się z koniecznością ponoszenia przez spółkę bardzo dużych nakładów na podatki, utrzymanie dróg. Gdy w 2015 r. stało się jasne, że połączenia nie będzie, została przygotowana nowa strategia uwzględniająca prowadzenie działalności opartej na funduszu pożyczkowym i inwestycjach kapitałowych oraz w nieruchomości”.

(dowód: akta kontroli str. 237)

Jak wyjaśnił obecny Zarząd Spółki, w celu poprawy wyniku/wskaźników rentowności Spółki podjęto m.in. działania zmierzające do dywersyfikacji ryzyka, racjonalizacji oraz urealnienia oferty pożyczkowej poprzez jej dostosowanie do podmiotów faktycznie potrzebujących wsparcia finansowego. W tym celu uzupełniono kategorię potencjalnych wnioskodawców mogących ubiegać się o dofinansowanie mikroprzedsiębiorców (stanowiących ok. 90% firm korzystających z pożyczek Spółki), obniżono wysokość dolnego pułapu oferowanych pożyczek do kwoty 100 tys. zł, wprowadzono nowe formy zabezpieczeń pożyczki, powołano Dział Pożyczek i Komisję Akceptacyjną oraz prowadzono w 2016 i 2017 r. intensywne działania marketingowe w zakresie promocji Funduszu. W II połowie 2016 r. udzielono 4 pożyczki na łączną kwotę 2 mln zł, a z tytułu prowizji oraz odsetek uzyskano w 2016 r. przychód w wysokości 97,1 tys. zł. W okresie od stycznia do sierpnia 2017 r. udzielono 10 pożyczek o łącznej wartości 10,9 mln zł, a przychód Spółki z tego tytułu wyniósł 556,0 tys. zł.

Jak dalej wyjaśnił Zarząd Spółki, prowadzono optymalizację kosztów działalności Spółki, uzyskując w 2016 r. znaczącą redukcję kosztów z tytułu usług: ochrony, doradczych, reklamowych, prawnych, księgowych i telekomunikacyjnych, co dało kwotę łącznych rocznych oszczędności w tej grupie kosztów w wysokości 675,2 tys. zł (w stosunku do 2015 r.).

Zgodnie z dalszymi wyjaśnieniami Zarządu, w celu poprawy wyniku/wskaźników rentowności zaktualizowano strategię Spółki na lata 2015-2020 (szczegółowo opisaną w pkt 1.3. wystąpienia), w której główną zmianą w stosunku do poprzedniej jej wersji było przestawienie Spółki na działalność inwestycyjną. Jak dalej podano, podjęto m.in. następujące działania: inwestycje na hurtowym rynku rolno-spożywczym - poprzez budowę Giełdy Towarowo-Handlowej Hurtu Rolno-Spożywczego (w tym celu przeprowadzono analizę rynku, zakupiono od Agencji Mienia Wojskowego tereny pod lokalizację inwestycji, rozpoczęto prace związane z przygotowaniem terenu do inwestycji, zlecono opracowanie studium wykonalności i koncepcji zagospodarowania terenu), inwestycje na rynku nieruchomości produkcyjno-magazynowych (poprzez budowę hali na wynajem, w tym obszarze

³⁰ Dz. Urz. Min. Skarbu Państwa z 15 grudnia 2015 r., poz. 55.

Spółka rozważa wybór lokalizacji na jednej z posiadanych działek), inwestycje na rynku nieruchomości mieszkaniowych (poprzez budowę mieszkań na wynajem w ramach rządowego Programu „Mieszkanie Plus”).

(dowód: akta kontroli str. 241-248)

W opiniach z badania sprawozdań finansowych Spółki za lata 2014-2016 biegli rewidenci nie stwierdzili zagrożenia braku możliwości kontynuowania działalności Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 312-320)

Interesy Skarbu Państwa zostały zabezpieczone w Statucie Spółki. W okresie objętym kontrolą miała miejsce jedna³¹ zmiana Statutu, dotyczyła ona zmniejszenia wysokości kapitału Spółki z 370,0 mln zł na 85,1 mln zł oraz wartości nominalnej akcji z 10,00 zł na 2,30 zł. Powstały w ten sposób kapitał rezerwowy w kwocie 284,8 mln zł został użyty w celu pokrycia strat z lat ubiegłych.

(dowód: akta kontroli str. 164, 321-322)

W okresie objętym kontrolą działalność Spółki koncentrowała się m.in. na sprzedaży nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych, co wynikało z faktu, że Spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Huta Częstochowa w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa i od początku działalności dysponowała nieruchomościami przeznaczonymi do sprzedaży. W 2015 r. sprzedano dwie nieruchomości zabudowane: Ośrodek Wypoczynkowy „Bałtyckie Marzenie” w Łebie³² oraz nieruchomość położoną w Częstochowie przy ul. Rejtana 6 w trybie bezprzetargowym, po cenach obniżonych w stosunku do ceny wynikającej z aktualnych operatów szacunkowych (w związku z faktem, że we wcześniejszych przetargach dot. ich sprzedaży, za ceny wywoławcze równe cenom wynikającym z ww. operatów, nie wpłynęły żadne oferty). Przed dokonaniem ww. transakcji uzyskano niezbędne opinie RN oraz zgody WZ.

(dowód: akta kontroli str. 323-324, 325-329)

Była Prezes Zarządu uzasadniała³³ decyzję o sprzedaży OW w Łebie faktem, że ośrodek ten w latach 2010-2014 przynosił średni zysk w wysokości ok. 40 tys. zł rocznie (tylko w 2011 r. zanotował niewielką stratę), a zwrot z kapitału wynosił poniżej 1% rocznie – tj. znacznie mniej niż możliwy do uzyskania zysk z lokat bankowych.

Decyzję o sprzedaży nieruchomości przy ul. Rejtana 6 była Prezes Zarządu uzasadniała³⁴: nieatrakcyjną lokalizacją, brakiem własnego parkingu i wind, złym stanem technicznym, niskim standardem wykończenia wnętrz, niekorzystnym rozkładem pomieszczeń, wysokimi rocznymi kosztami utrzymania nieruchomości (wyższymi od rocznych wpływów z czynszów dzierżawnych), koniecznością poniesienia znacznych nakładów na dostosowanie pomieszczeń biurowych do aktualnie akceptowanych i poszukiwanych na rynku standardów, co potwierdzała ówczesna opinia rzeczoznawcy majątkowego.

(dowód: akta kontroli str. 325-326, 327-328)

³¹ W dniu 29 czerwca 2017 r. weszła w życie kolejna zmiana Statutu Spółki, uchwalona przez WZ, ale z mocą obowiązującą od dnia wpisu zmian Statutu Spółki do Rejestru Przedsiębiorców w KRS. Wpisu tego dokonano po zakończeniu okresu objętego kontrolą (25 sierpnia 2017 r.).

³² Zwanego dalej „OW w Łebie”.

³³ W uchwale Zarządu Nr 1/42/VI/2014 z 2 grudnia 2014 r. oraz wniosku do RN o pozytywne zaopiniowanie wniosku w tej sprawie do WZ.

³⁴ W uchwale Zarządu Nr 2/45/VI/2014 z 22 grudnia 2014 r. oraz wniosku do RN o pozytywne zaopiniowanie wniosku w tej sprawie do WZ.

Ponadto, we wrześniu 2015 r. były Zarząd Spółki podjął decyzję³⁵ o oddaniu nieruchomości położonej w Jastrzębiu k. Poraja - Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe „Poraj”³⁶ do odpłatnego korzystania i zawarł warunkową umowę dzierżawy tego obiektu na okres 2 lat, która miała wejść w życie z dniem uzyskania przez Zarząd niezbędnych zgód korporacyjnych, lecz nie później niż do 31 października 2015 r. Określono w niej miesięczny czynsz dzierżawny w wysokości 20,0 tys. zł netto (w oparciu o wartość rynkową miesięcznego czynszu dzierżawnego nieruchomości wraz ze środkami technicznymi określoną w aktualnym wówczas operacie szacunkowym na kwotę 18,9 tys. zł). Zarząd uzyskał pozytywną opinię RN³⁷ oraz zgodę WZ³⁸ na oddanie ww. nieruchomości w dzierżawę na proponowanych warunkach. Umowa dzierżawy weszła w życie i z dniem 27 października 2015 r. przekazano obiekt dzierżawcy, a z pracownikami tego ośrodka zawarto porozumienia rozwiązujące umowy o pracę ze skutkiem rozwiązania na ten dzień. Decyzję o dzierżawie argumentowano faktem, że działalność CKS Poraj co roku przynosiła wysokie straty (w 2014 r 200,4 tys. zł, a za pierwsze 9 miesięcy 2015 r. 368,7 tys. zł oraz że w latach 2011-2015 Spółka podejmowała próby sprzedaży tej nieruchomości (odbyło się 5 postępowań przetargowych, jednak nie wpłynęły żadne oferty).

Zdaniem obecnego Zarządu Spółki – popartym sporządzoną analizą prawną - ww. umowa dzierżawy jest bezwzględnie nieważna, ponieważ: jej przedmiotem w rzeczywistości nie jest nieruchomość, lecz zorganizowana część przedsiębiorstwa (a WZ wyraziło zgodę na dzierżawę zabudowanej nieruchomości oraz ruchomości zamiast zorganizowanej części przedsiębiorstwa), nie zachowano w związku z tym kwalifikowanej formy czynności prawnej - pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi. W treści ww. analizy prawnej stwierdzono jednak, że *„w przypadku sporu sądowego nie można wykluczyć odmiennej interpretacji treści zgody, polegającej na przyjęciu, że w uchwale wprawdzie nie posłużono się sformułowaniem »zorganizowana część przedsiębiorstwa«, ale przedmiot dzierżawy został opisany w treści uchwały, wobec czego walne zgromadzenie miało pełną świadomość tego, co ma być objęte umową dzierżawy”*.

Obecny Zarząd Spółki podjął działania zmierzające do przejęcia CKS Poraj i wezwał dzierżawcę do odstąpienia od bezumownego - jego zdaniem - korzystania z nieruchomości, a po jego sprzeciwie, w maju 2016 r. zlecił wykonanie operatu szacunkowego dot. wartości czynszu dzierżawnego zorganizowanej części przedsiębiorstwa w oparciu o koszty operacyjne ponoszone przez Spółkę (tj. amortyzacji, podatków i opłat lokalnych oraz opłat za ubezpieczenie). Określona w ten sposób przez rzeczoznawcę wysokość czynszu brutto wyniosła 24,9 tys. zł. Spółka od kwietnia 2016 r. obciążała dzierżawcę - zamiast kosztami z tytułu czynszu dzierżawnego - kosztami z tytułu bezumownego korzystania z CKS Poraj wysokości 25,0 tys. zł. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie zakończyło się postępowanie sądowe prowadzone w ww. sprawie.

(dowód: akta kontroli str. 330-378)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła, że CKS Poraj od początku był traktowany jako nieruchomość, potraktowanie jej jako zorganizowaną część przedsiębiorstwa pociągałoby za sobą dodatkowe koszty, a wycena metodą DCF³⁹ byłaby bardzo

³⁵ Uchwała Zarządu Nr 1/66/VI/2015 z dnia 7 września 2015 r.

³⁶ Zwanego dalej „CKS Poraj”.

³⁷ Uchwała RN nr 17/VII/2015 z dnia 18 września 2015 r.

³⁸ Uchwała WZ nr 1 z 15 października 2015 r.

³⁹ Zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

niska, ponieważ ośrodek przynosił straty. Stwierdziła ponadto, że oferta dzierżawy zorganizowanej części przedsiębiorstwa byłaby mniej atrakcyjna dla potencjalnych dzierżawców, niż oferta dzierżawy samej nieruchomości. W sprawie wysokości czynszu dzierżawnego wyjaśniła, że została ona określona przez rzeczoznawcę majątkowego, uwzględniała koszty ponoszone przez Spółkę podane przez ówczesnych pracowników Działu Finansowego i Działu Nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 238)

Spółka nie zawierała umów sponsoringowych, natomiast zlecała wykonanie usług doradczych i reklamowych (promocyjnych). Na usługi związane z promocją i reklamą Spółki (reklamy w mediach i podczas imprez, usługi z zakresu promocji, budowy pozytywnego wizerunku i public relations), w okresie objętym kontrolą poniesiono koszty w łącznej wysokości 722,7 tys. zł netto, z tego: w 2014 r. 336,8 tys. zł, w 2015 r. 184,8 tys. zł, w 2016 r. 133,2 tys. zł i w I połowie 2017 r. 67,9 tys. zł.

W analizowanym okresie koszty z tytułu zleconych przez Spółkę usług doradczych stanowiły kwotę 90,3 tys. zł netto, z tego: w 2014 r. 56,4 tys. zł, w 2015 r. 16,0 tys. zł, w 2016 r. 14,0 tys. zł i w I połowie 2017 r. 3,9 tys. zł. Świadczone na rzecz Spółki usługi doradcze dotyczyły głównie wykonania badania i oceny sprawozdań finansowych Spółki.

W analogicznym okresie koszty z tytułu zleconych przez Spółkę usług prawnych stanowiły kwotę 1 185,8 tys. zł netto, z tego: w 2014 r. 583,2 tys. zł, w 2015 r. 366,6 tys. zł, w 2016 r. 181,3 tys. zł i w I połowie 2017 r. 54,7 tys. zł i dotyczyły głównie świadczenia pomocy prawnej, obsługi prawnej i prowadzenia spraw sądowych.

(dowód: akta kontroli str. 379-385)

W 2014 r. Spółka była jednostką dominującą grupy kapitałowej, w skład której wchodziły: CM „Amicus” (udział Spółki 100%), PPHU Delite Sp. z o.o. w likwidacji⁴⁰ (92,3%) oraz Gemina Sp. z o.o. w likwidacji⁴¹ (jednostka zależna spółki Delite, która posiadała w niej 33,3% udziałów). W okresie objętym kontrolą Spółka nie utworzyła nowych spółek zależnych, ani nie obejmowała akcji/udziałów w innych podmiotach.

W 2014 r. likwidator spółki Delite dokonał sprzedaży wszystkich udziałów w spółce Gemina. W 2015 r. zakończyła się likwidacja spółki Delite, wyksięgowano udziały w tej spółce oraz wykreślono ją z Krajowego Rejestru Sądowego. W związku z powyższym na koniec okresu objętego kontrolą Spółka posiadała tylko jedną spółkę zależną CM Amicus.

W okresie objętym kontrolą sytuacja finansowa CM Amicus ulegała systematycznej poprawie, w 2014 r. spółka osiągnęła stratę w wysokości 826,6 tys. zł, w 2015 r. stratę w wysokości 157,9 tys. zł, natomiast w 2016 r. zysk w wysokości 14,0 tys. zł, co było efektem uzyskiwania coraz wyższych przychodów ze sprzedaży oraz działań restrukturyzacyjnych w obszarze obniżenia kosztów działalności operacyjnej. Ponadto, w okresie objętym kontrolą spółce zależnej udzielono dwie pożyczki na kwotę 400 tys. zł każda. Obsługa rat i odsetek ww. pożyczek przebiegała terminowo.

W okresie objętym kontrolą w organach spółek zależnych nie zasiadali członkowie RN i Zarządu Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 17-19, 37-40, 61-62, 175)

⁴⁰ Zwana dalej „spółką Delite”.

⁴¹ Zwana dalej „spółką Gemina”.

1.3. Strategia Spółki i jej realizacja

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2013 obowiązywał w Spółce zaopiniowany⁴² przez RN Plan Strategiczny na lata 2011-2013, natomiast w okresie od stycznia 2014 r. do września 2015 r. Spółka nie posiadała strategii działalności przyjętej w formie dokumentu. Realizowała natomiast cele krótkoterminowe (na rok 2014 i na rok 2015) oraz długoterminowe (na lata 2014-2016), zaopiniowane przez RN⁴³ i zaakceptowane przez Ministerstwo Skarbu Państwa⁴⁴, do których należały: osiągnięcie dodatniego wyniku finansowego netto, zwiększenie sprzedaży nieruchomości i wolumenu dzierżawy, intensyfikacja działań marketingowych mających na celu zwiększenie skuteczności pozyskania nowych inwestorów, zakończenie procesu regulacji stanów prawnych gruntów, zakończenie likwidacji spółki Delite, zakończenie istotnych spraw sądowych, uregulowanie zobowiązań spornych, racjonalne gospodarowanie nieruchomościami w tym wyjście ze spółki CM Amicus, dostosowanie liczby zatrudnionych pracowników do zakresu działalności Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 386-417)

Na zlecenie byłej Prezes Zarządu Spółki opracowano *Strategię Regionalnego Funduszu Gospodarczego SA na lata 2015-2020*⁴⁵ z września 2015 r., która została przyjęta przez Zarząd i pozytywnie zaopiniowana⁴⁶ przez RN. Według Strategii nadrzędny cel, jakim był wzrost wartości rynkowej firmy, powinien być realizowany w oparciu o posiadane aktywa obrotowe Spółki, w postaci środków pieniężnych, które dominowały w jej strukturze majątku. Strategia została oparta na trzech głównych obszarach zadaniowych:

- inwestycje w nieruchomości (nowoczesne powierzchnie biurowe i magazynowo-produkcyjne) oraz inwestycje kapitałowe (akcje, udziały spółek, obligacje korporacyjne, lokaty bankowe) - oczekiwanym efektem miała być maksymalizacja stopy zwrotu z zaangażowanego kapitału,
- rozwój (poprzez uruchomienie funduszu pożyczkowego, którego celem będzie wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju firm na terenie Częstochowy i woj. śląskiego) oraz
- restrukturyzacja (poprzez sprzedaż zbędnego majątku).

W Strategii określono cele krótkoterminowe (na lata 2015-2017), w tym m.in.: umocnienie pozycji rynkowej Spółki w kluczowych obszarach (pożyczki, inwestycje w nieruchomości, inwestycje kapitałowe), zakończenie prowadzonych procesów restrukturyzacyjnych oraz regulacji stanów prawnych gruntów, a także zakończenie świadczenia usług turystyczno-wypoczynkowych. Wśród celów długoterminowych (na lata 2015-2020) wskazano m.in.: zdywersyfikowanie źródeł przychodów, zakończenie spraw sądowych dotyczących spornych należności i zobowiązań, wsparcie rozwoju gospodarczego miasta Częstochowy i woj. śląskiego, poprzez pobudzanie przedsiębiorczości i rozwoju firm.

(dowód: akta kontroli str. 418-429)

Ww. Strategia została zmieniona i zaktualizowana na zlecenie obecnego Zarządu Spółki (pod nazwą: *Wieloletni Plan Strategiczny Spółki RFG SA na lata 2015-2020*

⁴² Uchwałą RN nr 214/V/2012 z 24 marca 2012 r.

⁴³ Uchwały RN: nr 117/VI/2013 z 14 listopada 2013 r. i nr 183/VI/2014 z 8 grudnia 2014 r.

⁴⁴ Pismami z 31 grudnia 2013 r. (MSP/DRiPP/616/13) i z 28 listopada 2014 r. (MSP/DRiPP/2746/14).

⁴⁵ Zwana dalej „Strategią Spółki”.

⁴⁶ Uchwałą RN nr 15/VII/2015 z 18 września 2015 r.

Strategia Regionalnego Funduszu Gospodarczego SA na lata 2015-2020 Aktualizacja⁴⁷ z września 2016 r.), następnie przyjęta przez Zarząd i pozytywnie zaopiniowana⁴⁸ przez RN.

Według zaktualizowanej Strategii, do głównych kierunków rozwoju Spółki zaliczono inwestycje w nieruchomości produkcyjno-magazynowe oraz na rynku finansowym (fundusz pożyczkowy), poszerzając je dodatkowo o inwestycje na rynku hurtowym w branży rolno-spożywczej (poprzez utworzenie giełdy), a także o inwestycje na rynku mieszkaniowym (zgodnie z założeniami Programu „Mieszkanie Plus”) oraz w zakresie turystyki (inwestycje i rozwój usług noclegowo-wypoczynkowych). Zaplanowano także zwiększenie wartości rynkowej spółki zależnej CM Amicus.

(dowód: akta kontroli str. 430-445)

Realizację zaktualizowanej Strategii Spółki - w zakresie zaplanowanych inwestycji, rozwoju funduszu pożyczkowego oraz optymalizacji wyniku finansowego - opisano w poprzednim punkcie wystąpienia. W zakresie rozwoju usług turystyczno-wypoczynkowych świadczonych przez Spółkę, jak wyjaśnił Zarząd, w związku z toczącym się postępowaniem sądowym podjęto działania zmierzające do tymczasowego uregulowania stanu prawnego poprzez zawarcie, na czas do zakończenia ww. sporu, umowy dzierżawy CKS „Poraj” zorganizowanej części przedsiębiorstwa z dotychczasowym dzierżawcą, co pozwoli Spółce na uzyskanie rynkowej stawki czynszu dzierżawnego i ureguluje kwestie zwrotu ośrodka po zakończeniu umowy.

(dowód: akta kontroli str. 248-249)

Zarząd Spółki wyjaśnił, że zasady społecznej odpowiedzialności biznesu⁴⁹ CSR nie zostały przyjęte w formie oficjalnego dokumentu, jednakże Spółka w praktyce kieruje się ww. wartościami, zgodnie bowiem ze Strategią Spółki jej misją jest efektywne zarządzanie majątkiem przy równoczesnym wspieraniu i pobudzaniu wzrostu gospodarczego województwa śląskiego, ze szczególnym uwzględnieniem jego subregionu północnego, w tym miasta Częstochowy. Wśród realizowanych działań w tym zakresie wymienił m.in.:

- wspomaganie wzrostu gospodarczego regionu m. in. poprzez świadczenie usług finansowych w zakresie udzielania pożyczek dla przedsiębiorstw zarejestrowanych lub prowadzących działalność na terenie woj. śląskiego,
- zaplanowanie do realizacji - przy uwzględnieniu interesów lokalnej społeczności - budowy giełdy towarowo-handlowej hurtu rolno- spożywczego mającej znaczący wpływ na regionalny rynek,
- wspieranie wybranych działań organizowanych przez lokalne instytucje kultury i stowarzyszenia,
- wdrażanie dobrych praktyk z obszaru organizacji pracy, a także tworzenie uczciwych relacji z podmiotami współpracującymi ze Spółką.

(dowód: akta kontroli str. 249-251)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W trakcie przeprowadzonego przez RN w lutym 2016 r. postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko Prezesa Zarządu, nierzetelnie udokumentowano przebieg rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami. Z treści załączonych do protokołu

⁴⁷ Zwana dalej „zaktualizowaną Strategią Spółki”.

⁴⁸ Uchwałą RN nr 109/VII/2016 z dnia 11 października 2016 r.

⁴⁹ Zwane dalej „CSR”.

postępowania listy pytań do kandydatów oraz arkuszy indywidualnej oceny kandydatów wynika bowiem, że RN oceniała ich wiedzę wyłącznie z zagadnień określonych w § 9 ust. 2 rozporządzenia RM w sprawie postępowania kwalifikacyjnego na członka zarządu. Nie wynika z nich natomiast, że oceniała również wiedzę z co najmniej jednego z zagadnień określonych w § 9 ust. 4-7, stosownie do obowiązku określonego w § 9 ust. 3 ww. rozporządzenia. Zgodnie z ww. przepisem w toku rozmowy kwalifikacyjnej z kandydatem na prezesa zarządu rada nadzorcza ocenia również wiedzę z co najmniej jednego z zagadnień określonych w ust. 4-7. Zagadnienia te obejmują finanse (wiedzę z zakresu: rachunkowości, oceny projektów inwestycyjnych, finansów przedsiębiorstwa, audytu i kontroli finansowej przedsiębiorstwa), produkcję (wiedzę z zakresu: planowania zadań i zasobów, organizowania procesów wytwórczych, logistyki procesów wytwarzania, zarządzania jakością), sprzedaż i marketing (wiedzę z zakresu: analizy rynku i konkurencji, marketingu, promocji, sprzedaży, public relations), sprawy pracownicze (wiedzę z zakresu: zasad i przepisów prawa pracy, roli zarządu w relacjach z przedstawicielami pracowników, zbiorowych stosunków pracy, polityki rekrutacyjnej, systemu ocen i motywacji, szkoleń i rozwoju pracowników).

(dowód: akta kontroli str. 446-468)

Przewodniczący RN, która przeprowadzała ww. postępowanie wyjaśnił, że RN prowadząc ww. postępowanie opierała się na zagadnieniach określonych w § 9 ust. 4-7 ww. rozporządzenia, a pytania do poszczególnych kandydatów w niniejszym postępowaniu, które znajdowały się w arkuszu indywidualnej oceny kandydata na stanowisko Prezesa Zarządu były każdorazowo uszczegółowione przez członków RN w trakcie indywidualnych rozmów z kandydatami w oparciu o zagadnienia z § 9 ust. 4-7 przedmiotowego rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 233-234)

NIK zwraca uwagę, że informacji o tym, że w trakcie postępowania zadawano kandydatom takie pytania oraz oceniano ich wiedzę z ww. zagadnień, nie zawarto w protokole z przeprowadzonego postępowania kwalifikacyjnego ani w załącznikach do niego. Zgodnie natomiast z § 10 ust. 2 pkt 5 ww. rozporządzenia protokół ten powinien zawierać w szczególności „treść przeprowadzanych rozmów z kandydatami”.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości. Wysokość przyznanych wynagrodzeń członkom organów Spółki nie przekraczała limitów określonych w odpowiednich przepisach. Członkowie Zarządu spełniali wymagania formalne i merytoryczne niezbędne do pełnienia powierzonych im funkcji w spółkach Skarbu Państwa oraz przestrzegali przepisów ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej. Poza przypadkiem nierzetelnego udokumentowania w lutym 2016 r. przebiegu rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami na stanowisko Prezesa Zarządu, Rada Nadzorcza przeprowadziła postępowania kwalifikacyjne na stanowiska członków Zarządu zgodnie z przepisami rozporządzenia RM w sprawie postępowania kwalifikacyjnego na członka zarządu. Członkowie RN i Zarządu monitorowali wyniki działalności RFG, a Zarząd realizował cele przyjęte w strategicznych dokumentach Spółki.

2. Wyniki działalności spółki

2.1. Sytuacja ekonomiczno-finansowa Spółki

Opis stanu
faktycznego

Wartość majątku trwałego Spółki malała w okresie objętym kontrolą i wynosiła na koniec kolejnych pełnych lat tego okresu (2014, 2015 i 2016) odpowiednio: 28 081,2 tys. zł, 23 934,7 tys. zł oraz 23 354,8 tys. zł. Na wartości te składały się głównie: rzeczowe aktywa trwałe stanowiące odpowiednio: 62%, 54% oraz 51% wartości majątku trwałego (w tym głównie grunty, budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej), długoterminowe aktywa finansowe (głównie udziały w CM Amicus oraz udzielone pożyczki), stanowiące odpowiednio: 38%, 45% oraz 47% wartości tego majątku. W ww. okresie wzrosła wartość udzielonych pożyczek oraz ich udział w majątku trwałym z 200,0 tys. zł w 2014 r. (1%) do 1 514,5 tys. zł w 2016 r. (6%). Zmniejszeniu uległa - głównie w wyniku ich sprzedaży - w analogicznym okresie wartość budynków i lokali oraz ich udział w majątku z 8 057,3 tys. zł (29%) do 3 773,6 tys. zł (16%).

Wartość majątku obrotowego Spółki wyniosła 82 471,6 tys. zł na koniec 2014 r., nieznacznie zwiększyła się na koniec kolejnego roku, osiągając 82 624,8 tys. zł, a następnie zmalała do 78 200,4 tys. zł na koniec 2016 r. Dominującą pozycją były inwestycje krótkoterminowe (98% w każdym roku ww. okresu), na którą składały się głównie środki pieniężne w kasie i na rachunkach (92% w 2014 r. i 97% w pozostałych latach), inne papiery wartościowe (3% w 2014 r.) oraz udzielone pożyczki (2% w 2014 r. i po 1% w kolejnych latach). Pozostałe 2% majątku obrotowego w każdym roku stanowiły należności krótkoterminowe.

(dowód: akta kontroli str. 469-470, 473-474, 478-479)

Wartość kapitałów własnych Spółki wyniosła 94 587,5 tys. zł na koniec 2014 r., po czym zmalała do 91 661,2 tys. zł na koniec 2015 r. i wzrosła do 92 627,9 tys. zł na koniec 2016 r. Pozycją dominującą w każdym roku był kapitał podstawowy stanowiący odpowiednio: 90%, 93% oraz 92% wartości kapitałów własnych. Kolejną pozycję w każdym z ww. lat zajmował kapitał z aktualizacji wyceny (5%), dot. skutków aktualizacji wyceny inwestycji długoterminowych. W 2014 r. pozostałe pozycje stanowiły: zysk netto (3%) oraz kapitały rezerwowe (2%), w 2015 r. tylko zysk netto (2%), natomiast w 2016 r. kapitał zapasowy (2%, m.in. w wyniku przeniesienia zysku z lat ubiegłych, a także odpisów z zysku z lat bieżących) oraz zysk netto (1%).

Wartość kapitałów obcych Spółki malała w okresie objętym kontrolą i wynosiła na koniec kolejnych pełnych lat tego okresu (2014, 2015 i 2016) odpowiednio: 15 965,3 tys. zł, 14 898,4 tys. zł oraz 8 927,2 tys. zł. Odnotowano spadek zarówno wartości zobowiązań krótkoterminowych, jak i rezerw na zobowiązania oraz rozliczeń międzyokresowych.

W latach 2014 -2015 r. największą pozycję w strukturze kapitałów obcych stanowiły rozliczenia międzyokresowe (odpowiednio: 56% i 59%, obejmujące wieczyste użytkowanie⁵⁰), a kolejne pozycje rezerwy na zobowiązania (odpowiednio: 33% i 34%, rezerwy krótkoterminowe utworzone na koszty sprawy sądowej i zobowiązań spornych⁵¹) oraz zobowiązania krótkoterminowe (odpowiednio: 12% i 7%).

⁵⁰ Spółka przejęła po Hucie Częstochowa znaczną ilość gruntów w wieczystym użytkowaniu, zostały one przyjęte do ewidencji środków trwałych i są amortyzowane proporcjonalnie do okresu ich użytkowania. Równocześnie są księgowane na koncie 763 „Pozostałe przychody operacyjne” w korespondencji z kontem 844 „Rozliczenia międzyokresowe przychodów”.

⁵¹ Dotyczyły one głównie (w kwocie 3 259,9 tys. zł) zobowiązań z tytułu umowy zawartej w 2007 r. z wykonawcą zadania „porządkowanie terenów byłych Wydziałów Aglomerowni i Wielkiego Pieca dawnej Huty Częstochowa SA”, wykonawca pozwał Spółkę o zapłatę kwoty 7 435,7 tys. zł z tytułu

W 2016 r. rozwiązano ww. rezerwy krótkoterminowe, w związku z czym spadł udział rezerw na zobowiązania do 7%, zwiększył się tym samym udział rozliczeń międzyokresowych do 88%, a pozostałe 5% stanowiły zobowiązania krótkoterminowe.

Spółka nie posiadała zobowiązań długoterminowych na koniec żadnego z pełnych lat objętych kontrolą, w związku z czym wartość kapitału stałego była równa ww. wartości kapitału własnego w tych latach. Wartość zobowiązań krótkoterminowych Spółki malała z roku na rok wynosząc na koniec każdego z pełnych lat objętych kontrolą odpowiednio: 1 874,7 tys. zł, 1 056,6 tys. zł i 470,2 tys. zł.

Wartość kapitału obrotowego (różnicy: aktywa bieżące - zobowiązania bieżące) wyniosła na koniec kolejnych pełnych lat ww. okresu odpowiednio: 80 596,9 tys. zł, 81 568,3 tys. zł i 77 730,2 tys. zł i była mniejsza od wartości kapitału stałego.

(dowód: akta kontroli str. 469-482, 483-492)

Przychody ze sprzedaży malały wynosząc na koniec każdego z pełnych lat objętych kontrolą odpowiednio: 2 770,0 tys. zł, 1 287,3 tys. zł (spadek o 54% w stosunku do poprzedniego roku) i 864,7 tys. zł (spadek o 33% w stosunku do poprzedniego roku). Obejmowały one głównie (96-99% w poszczególnych latach) przychody ze sprzedaży usług, w niewielkim stopniu (1-4%) przychody ze sprzedaży towarów.

W latach 2014-2015 r. dominującą pozycją były przychody z usług turystycznych (odpowiednio: 2 381,3 tys. zł, 86% i 803,6 tys. zł, 62%), osiągane w OW w Łebie oraz CKS Poraj, natomiast pozostałe pozycje zajmowały usługi: dzierżawy (186,6 tys. zł, 7% i 222,6 tys. zł, 17%), pożyczki (61,2 tys. zł, 2% i 53,9 tys. zł), leasingu (9,1 tys. zł i 1,7 tys. zł, mniej niż 1% w każdym roku) i pozostałe (80,4 tys. zł, 3% i 150,6 tys. zł, 12%). Znaczny spadek przychodów z usług turystycznych w tym okresie spowodowany był zbyciem w kwietniu 2015 r. ośrodka OW w Łebie.

W 2016 r. ww. struktura uległa zmianie. Dominującą pozycją były przychody z usług dzierżawy (443,7 tys. zł, 51%), drugą pozycję zajmowały usługi pożyczki (97,1 tys. zł, 11%), natomiast dopiero trzecią usługi turystyczne (28,1 tys. zł, 3%), pozostałe usługi (o wartości 288,8 tys. zł) stanowiły 33% przychodów ze sprzedaży. Dalszy spadek przychodów z usług turystycznych spowodowany był wydzierżawieniem CKS w Poraju od października 2015 r. Wzrost przychodów z tytułu usług pożyczek związany był z udzieleniem ich większej liczby i na większą kwotę ogółem (w latach 2014-2015 kwoty udzielonych pożyczek wynosiły odpowiednio: 1,0 mln zł i 1,2 mln zł, w 2016 r. 2,0 mln zł).

Koszty działalności operacyjnej malały w okresie objętym kontrolą i wynosiły na koniec każdego z pełnych lat objętych kontrolą odpowiednio: 8 371,3 tys. zł, 6 257,8 tys. zł i 5 722,4 tys. zł. Składały się na nie głównie: wynagrodzenia (które stanowiły odpowiednio: 29%, 32% i 35% kosztów rodzajowych w kolejnych latach), amortyzacja (odpowiednio: 18%, 19%, 19%), usługi obce (odpowiednio: 16%, 16%, 12%), podatki i opłaty (odpowiednio: 14%, 14%, 16%), zużycie materiałów i energii (odpowiednio: 14%, 8%, 6%).

Największe spadki kosztów odnotowano w pozycjach: zużycie materiałów i energii (spadek o 54% w 2015 r. w stosunku do 2014 r. oraz o 31% w 2016 r. w stosunku do 2015 r.) oraz usługi obce (spadek o 26% oraz o 29% w analogicznych okresach),

szkody poniesionej z powodu błędnego określenia stanu instalacji oraz mediów, utraconych zysków i wykonania robót dodatkowych. Proces sądowy rozpoczął się w 2012 r., a zakończył w 2016 r. wydaniem wyroku, w wyniku którego Spółka wypłaciła wykonawcy kwotę 2 907,2 tys. zł, w tym 1 873,7 tys. zł tytułem należności głównej i 1 029,9 tys. zł tytułem zasądzonych odsetek.

co było związane głównie ze sprzedażą/wydzierżawieniem ośrodków turystycznych. Znaczemu zmniejszeniu uległy też wynagrodzenia, zwłaszcza w 2015 r. w stosunku do 2014 r. (przy jednoczesnym wzroście ich udziału w kosztach), co spowodowane było zmniejszeniem stanu osobowego pracowników Spółki (głównie w wyniku zbycia/wydzierżawienia ww. ośrodków).

Wyjątkiem były podatki i opłaty, których wartość w 2015 r. spadła (w wyniku zmniejszenia opłat z tytułu podatku od nieruchomości i opłat za użytkowanie wieczyste gruntów), a następnie w 2016 r. wzrosła (co spowodowane było zaliczaniem podatku VAT do kosztów z uwagi na zmianę w strukturze sprzedaży - wzrósł bowiem udział usług udzielania pożyczek, które są zwolnione z VAT).

W związku z powyższymi wynikami na sprzedaży Spółki były w okresie objętym kontrolą ujemne, ulegając z roku na rok (dzięki zmniejszeniu kosztów) nieznacznej poprawie i wynosiły na koniec każdego z pełnych lat objętych kontrolą odpowiednio: -5 603,4 tys. zł, -4 979,2 tys. zł i -4 858,4 tys. zł.

Pozostałe przychody operacyjne wyniosły na koniec każdego z lat okresu 2014-2016 odpowiednio: 3 575,6 tys. zł, 4 433,9 tys. zł i 6 507,1 tys. zł, a składały się na nie głównie: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (nieruchomości), aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych, umorzenie zobowiązań restrukturyzacyjnych oraz wieczyste użytkowanie. Pozostałe koszty operacyjne wyniosły w analogicznych okresach odpowiednio: 1 104,1 tys. zł, 979,7 tys. zł oraz 1 940,8 tys. zł, a składały się na nie głównie: aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych oraz rezerwy. W związku z powyższymi wynikami na działalności operacyjnej Spółki były w okresie objętym kontrolą również ujemne, ulegając z roku na rok poprawie i wynosiły na koniec lat 2014-2016 odpowiednio: -3 131,9 tys. zł, -1 525,0 tys. zł i -292,0 tys. zł.

Spółka osiągała wysokie przychody finansowe, wynoszące na koniec każdego z pełnych lat objętych kontrolą odpowiednio: 6 237,0 tys. zł, 3 374,9 tys. zł i 1 654,9 tys. zł, a składały się na nie głównie odsetki od środków zdeponowanych na rachunkach bankowych (w 2014 r. częściowo również rozwiązanie odpisów aktualizujących wartości inwestycji w wysokości 4 130,6 tys. zł, a w 2015 r. częściowo dodatkowe odsetki od obligacji pożyczek od FM Leżajsk Sp. z o.o. w kwocie 1 142,0 tys. zł). W związku z ponoszonymi stosunkowo niewysokimi kosztami finansowymi, które na koniec lat 2014-2016 wyniosły odpowiednio: 37,2 tys. zł, 3,4 tys. zł i 1 106,4 tys. zł (wysoka kwota w 2016 r. spowodowana została koniecznością zapłaty odsetek w wysokości 1 029,9 tys. zł zgodnie z wyrokiem sądowym⁵²), Spółka osiągnęła dodatnie wyniki na działalności gospodarczej w wysokości odpowiednio: 3 067,8 tys. zł, 1 846,5 tys. zł oraz 256,4 tys. zł. Spółka osiągnęła za ww. lata zysk netto w wysokości odpowiednio: 2 900,1 tys. zł, 1 962,7 tys. zł oraz 719,3 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 10-13, 30-33, 53-55, 493-498)

W 2014 r. średnioroczne zatrudnienie w Spółce wynosiło 29 osób, z tego:

- w Zarządzie i RN - 4 osoby,
- w kadrze kierowniczej (dyrektorzy) – 1 osoba,
- w działalności głównej (merytorycznej) – 12 osób,
- w działalności pomocniczej (księgowość, kadry i płace, Biuro Zarządu, archiwum zakładowe) – 12 osób.

⁵² Dot. wspomnianej wcześniej zapłaty dla wykonawcy zadania „porządkowanie terenów byłych Wydziałów Aglomerowni i Wielkiego Pieca dawnej Huty Częstochowa SA”.

W 2015 r. średnioroczne zatrudnienie w Spółce zmniejszyło się do 23 osób, z tego: w Zarządzie i RN zatrudnione były 4 osoby, w kadrze kierowniczej 2 osoby, w działalności głównej 9 osób, a w działalności pomocniczej 8 osób.

W 2016 r. średnioroczne zatrudnienie w Spółce wyniosło 21 osób, z tego: w Zarządzie i RN 5 osób, w kadrze kierowniczej 1 osoba, w działalności głównej 6 osób, a w działalności pomocniczej 9 osób.

Zatrudnienie wg stanu na koniec każdego z ww. lat wynosiło odpowiednio: 28 osób, 15 osób i 17 osób.

(dowód: akta kontroli str. 7-9, 27-28, 48-49)

Łączne koszty ponoszone przez Spółkę z tytułu wynagrodzeń wyniosły: 2 392,0 tys. zł w 2014 r., 2 001,6 tys. zł w 2015 r., 1 981,6 tys. zł w 2016 r. i stanowiły odpowiednio: 29%, 32% i 35% kosztów rodzajowych w kolejnych latach.

Przeciętne wynagrodzenie brutto (wraz z nagrodami, odprawami i ekwiwalentami za urlop) wyniosło: 5 599,01 zł w 2014 r., 5 951,76 zł w 2015 r., 6 644,31 zł w 2016 r. i 6 866,20 zł w I połowie 2017 r., z tego w poszczególnych grupach (wg podziału jak wyżej):

- w Zarządzie 20 021,75 zł w 2014 r., 23 906,16 zł w 2015 r., 22 662,67 zł w 2016 r. i 21 420,25 zł w I połowie 2017 r.,
- w RN 3 454,58 zł w 2014 r., 3 361,21 zł w 2015 r., 4 159,63 zł w 2016 r. i 4 623,97 zł w I połowie 2017 r.,
- w kadrze kierowniczej 6 283,46 zł w 2014 r., 7 153,10 zł w 2015 r. i 7 947,92 zł w 2016 r. (w I połowie 2017 r. w związku ze zmienioną strukturą organizacyjną brak tej grupy),
- w działalności głównej 4 305,08 zł w 2014 r., 6 195,45 zł w 2015 r., 5 572,67 zł w 2016 r. i 5 379,03 zł w I połowie 2017 r.,
- w działalności pomocniczej 6 137,85 zł w 2014 r., 4 151,28 zł w 2015 r., 4 870,68 zł w 2016 r. i 5 619,97 zł w I połowie 2017 r.

Poziom wynagrodzeń w Spółce był prawie dwukrotnie wyższy od przeciętnego poziomu wynagrodzeń w działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi⁵³, wyższy o 51-63% od przeciętnego poziomu wynagrodzeń w działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości⁵⁴ oraz zbliżony do przeciętnego poziomu wynagrodzeń w działalności finansowej i ubezpieczeniowej⁵⁵.

(dowód: akta kontroli str. 199-202, 493, 495, 497)

Wskaźnik rentowności sprzedaży⁵⁶ na koniec kolejnych pełnych lat okresu objętego kontrolą (2014, 2015 i 2016) osiągał coraz wyższe ujemne wartości (odpowiednio: -202%, -389%, -562%), co spowodowane było znacznym corocznym spadkiem przychodów ze sprzedaży usług i towarów.

⁵³ Wg GUS przeciętne miesięczne wynagrodzenie w tej branży wynosiło: 2 370,40 zł w 2014 r., 2 459,59 zł w 2015 r. i 2 593,63 zł w 2016 r. Przepiętne miesięczne wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej, opublikowane na stronie internetowej: http://swaid.stat.gov.pl/RynekPracy_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_RPRA_14.aspx

⁵⁴ Wg GUS przeciętne miesięczne wynagrodzenie w tej branży wynosiło: 3 941,47 zł w 2014 r., 4 075,46 zł w 2015 r. i 4 225,02 zł w 2016 r., opublikowane jak wyżej.

⁵⁵ Wg GUS przeciętne miesięczne wynagrodzenie w tej branży wynosiło: 6 194,36 zł w 2014 r., 6 511,17 zł w 2015 r. i 6 746,90 zł w 2016 r., opublikowane jak wyżej.

⁵⁶ ROS (relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów x 100%), informujący jaki zysk generuje każda złotówka sprzedaży.

Wartość wskaźnika rentowności aktywów⁵⁷ malała na koniec kolejnych lat ww. okresu i wynosiła odpowiednio: 2,6%, 1,8% i 0,7% (w wyniku osiągnięcia przez Spółkę coraz niższego zysku), a także zmniejszającej się wartości majątku obrotowego.

Wartość wskaźnika płynności bieżącej⁵⁸ była bardzo wysoka w każdym roku objętym kontrolą, świadczyła o tzw. „nadpłynności” Spółki i wynosiła odpowiednio: 44, 78 i 166 (w wyniku posiadania przez Spółkę stosunkowo niewielkich zobowiązań). Pozostawała stale powyżej optymalnej jego wartości (wynoszącej 1,5- 2,0), w kolejnych latach zwiększając się (zmniejszeniu ulegała zarówno wartość aktywów obrotowych, jak i wartość zobowiązań krótkoterminowych, jednak dynamika zmian zobowiązań była znacznie większa).

Wskaźnik wydajności na zatrudnionego⁵⁹ wyniósł 433,8 tys. zł w 2014 r., po czym zmalał do 395,1 tys. zł w 2015 r. (co spowodowane było znacznymi spadkami zarówno przychodów ogółem, jak i przeciętnego zatrudnienia w tym okresie), a następnie w 2016 r. wzrósł do 429,8 tys. zł (co spowodowane było dalszym spadkiem przeciętnego zatrudnienia przy podobnym poziomie przychodów ogółem w 2016 r.).

Wskaźnik zadłużenia aktywów⁶⁰ wynosił 0,14 w latach 2014-2015, po czym zmniejszył się do 0,09 w 2016 r., dzięki malejącemu udziałowi kapitału obcego (zobowiązań i rezerw na zobowiązania). Osiągał w całym ww. okresie wartości poniżej normy granicznej (wynoszącej 0,57-0,67 i oznaczającej nadmierne zadłużenie).

(dowód: akta kontroli str. 499)

Zarząd Spółki w podjętych uchwałach⁶¹ w sprawie podziału zysku zaproponował kwotę z zysku netto za każdy rok obrotowy okresu 2014-2016, tj. odpowiednio: 2 900 105,03 zł, 1 962 700,98 zł oraz 719 272,99 zł, pomniejszoną o dokonane w trakcie danego roku obrotowego obowiązkowe wpłaty z zysku (15% na rzecz Skarbu Państwa w kwotach odpowiednio: 435 016,00 zł, 276 972,00 zł oraz 38 464,00 zł), przeznaczyć w całości, tj. w kwotach odpowiednio: 2 465 089,03 zł, 1 685 728,98 zł oraz 680 808,99 zł na zwiększenie kapitału zapasowego.

RN odpowiednimi uchwałami⁶² w tej sprawie zaakceptowała zaproponowany przez Zarząd Spółki podział zysku i zawnioskowała do WZ Spółki o zatwierdzenie podziału zysku w ww. sposób. WZ Spółki odpowiednimi uchwałami⁶³ postanowiło przeznaczyć zysk netto za lata 2015 i 2016 zgodnie z ww. propozycjami i wnioskami, natomiast w przypadku zysku netto za 2014 r. w wysokości 2 465 089,03 zł, postanowiło przeznaczyć go w części (tj. 2 266 559,63 zł) na wypłatę dywidendy dla akcjonariusza – Skarbu Państwa, a w pozostałej części (198 529,40 zł) na zwiększenie kapitału zapasowego.

⁵⁷ ROA (relacja wyniku finansowego netto do wartości aktywów x 100%), oceniający zdolność aktywów do generowania zysków (efektywność zarządzania majątkiem).

⁵⁸ Relacja aktywów obrotowych do zobowiązań krótkoterminowych, oznacza zdolność do wywiązywania się z bieżących zobowiązań.

⁵⁹ Relacja przychodów z całokształtu działalności do liczby zatrudnionych osób.

⁶⁰ Wskaźnik ogólnego zadłużenia (relacja kapitałów obcych do aktywów ogółem).

⁶¹ Uchwały Zarządu Spółki nr: 5/55/VI/2015 z 14 kwietnia 2015 r., 5/7/VII/2016 z 11 kwietnia 2016 r. oraz 5/50/VII/2017 z 25 kwietnia 2017 r.,

⁶² Uchwały RN RFG SA: nr 201/VI/2015 z 28 kwietnia 2015 r., nr 68/VII/2016 z 25 kwietnia 2016 r. oraz nr 141/VII/2017 z 28 kwietnia 2017 r.

⁶³ Uchwały Walnego Zgromadzenia Spółki: nr 4 z 15 czerwca 2015 r., nr 3 z 30 czerwca 2016 r. oraz nr 3 z 29 czerwca 2017 r.

W okresie objętym kontrolą jeden raz (w 2015 r.) wypłacono akcjonariuszowi - Skarbowi Państwa dywidendę w łącznej wysokości 4 611 991,79 zł, na którą zgodnie z odpowiednimi uchwałami⁶⁴ WZ Spółki składały się:

- część zysku netto za 2014 r. w wysokości 2 266 559,63 zł,
- kapitał rezerwowy w wysokości 2 345 432,16 zł.

W treści uchwały WZ o przeznaczeniu kapitału rezerwowego na dywidendę ani też w treści informacji o podjęciu takiej uchwały przesłanej do Spółki przez Ministerstwo Skarbu Państwa, nie zawarto uzasadnienia powyższej decyzji WZ.

(dowód: akta kontroli str. 123-125, 130-131, 140-141, 168)

W okresie objętym kontrolą nie występowały opóźnienia w płatnościach zobowiązań podatkowych i konieczność ponoszenia z tego tytułu dodatkowych kosztów, tj. płacenia odsetek. Jedynie w 2016 r. zapłacono odsetki w wysokości 2 728 zł, w związku z dokonaną korektą podatku od nieruchomości⁶⁵.

(dowód: akta kontroli str. 500-501)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przesłanki wskazane w art. 233 §1 i art. 387 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych⁶⁶, które obligują zarząd do zwołania WZ celem powzięcia uchwały dotyczącej dalszego istnienia Spółki, ani też określone w art. 11 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe⁶⁷, obligujące zarząd do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

(dowód: akta kontroli str. 469-470, 473-474, 478-479, 493-498)

2.2. Realizacja wniosków pokontrolnych z poprzedniej kontroli NIK

Opis stanu faktycznego

W wyniku kontroli NIK przeprowadzonej w 2009 r.⁶⁸, w wystąpieniu pokontrolnym sformułowano następujące wnioski pokontrolne:

1. Kontynuowanie działań zmierzających do uregulowania stanu prawnego nieruchomości użytkowanych przez Spółkę.
2. Opracowywanie dokumentów planistycznych, w zakresie wymaganym rzeczywistymi potrzebami Spółki, z większym udziałem własnych pracowników.
3. Podjęcie działań ukierunkowanych na uzyskiwanie dodatnich wyników na podstawowej działalności Spółki, tj. innej niż pozaoperacyjna i finansowa.
4. Rozważenie celowości zaangażowania kapitałowego RFG w spółki prawa handlowego w szczególności te, które nie rokują perspektyw na przysparzanie korzyści Funduszowi, w tym podjęcie decyzji co do dalszego funkcjonowania PUT VENA Sp. z o.o.

W wyniku analizy odpowiedzi Spółki na ww. wystąpienie pokontrolne, a także ustaleń kontroli NIK - kolejnej przeprowadzonej w 2012 r.⁶⁹ oraz niniejszej stwierdzono, że Spółka realizowała wnioski pokontrolne, a w szczególności w zakresie wniosków nr 1, 2 i 4:

⁶⁴ Uchwały Walnego Zgromadzenia Spółki: nr 2 i nr 4 z 15 czerwca 2015 r.,

⁶⁵ W związku z ujawnieniem środka trwałego zlikwidowanego w 2014 r., likwidacja dotyczyła budowy przepompowni, nad którą wskutek błędnej interpretacji, zgodnie z decyzją administracyjną Wojewody Śląskiego Spółka straciła władztwo prawne w związku z odmową nabycia z mocy prawa gruntu, na którym zlokalizowano ww. budowlę wraz z urządzeniami. W 2016 r. budowla ta została sprzedana w ramach licytacji środków trwałych stanowiących odrębne od gruntu przedmioty własności.

⁶⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 1578 ze zm.

⁶⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 2171 ze zm.

⁶⁸ Kontrola P/08/051 „Sprawowanie nadzoru właścicielskiego w spółkach z większościami udziałem Skarbu Państwa w latach 2004-2008”.

⁶⁹ Kontrola S/12/006 „Działalność Regionalnego Funduszu Gospodarczego SA w Częstochowie w wybranych obszarach w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 22 czerwca 2012 r.”

- przeprowadzono działania zmierzające do uregulowania stanu prawnego nieruchomości użytkowanych przez Spółkę - na dzień 30 września 2016 r. w zasobach Spółki znajdowało się łącznie 0,6237 ha nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym,
- we wrześniu 2015 r. opracowana została, a następnie we wrześniu 2016 r. zaktualizowana *Strategia Spółki na lata 2015-2020*,
- ograniczono zaangażowanie kapitałowe Spółki w spółkach prawa handlowego, w tym podjęto decyzję o likwidacji spółki PUT VENA Sp. z o.o. (przed okresem objętym nin. kontrolą), sprzedano udziały w spółce Delite (w 2014 r.), na dzień zakończenia kontroli Spółka posiadała jedynie udziały w CM Amicus (100%).

Nie zrealizowano natomiast wniosku pokontrolnego nr 3. Wyniki na podstawowej działalności Spółki były bowiem trwale ujemne. Działania podejmowane w tym zakresie przez byłą i obecny Zarząd Spółki zostały opisane w punkcie 1.2. wystąpienia. W szczególności realizowane w latach 2014-2015 cele krótkoterminowe obejmowały głównie zwiększenie sprzedaży nieruchomości i osiągnięcie dodatniego wyniku finansowego netto, dopiero w dalszej kolejności (cele długoterminowe) planowano realizację inwestycji, co mogło przełożyć się na dodatni wynik na działalności podstawowej. Dopiero w opracowanej we wrześniu 2015 r. Strategii działalności Spółki zaplanowano uruchomienie funduszu pożyczkowego, z którego znaczne przychody osiągnięto w 2016 r. i w I połowie 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 502-527)

Ocena cząstkowa

Spółka posiadała dodatni wynik finansowy w okresie objętym kontrolą, jednakże wyniki na sprzedaży Spółki były w tym okresie ujemne, ulegając z roku na rok tylko nieznacznej poprawie. Działania podejmowane przez byłą Zarząd Spółki w zakresie osiągnięcia dodatnich wyników na działalności podstawowej okazały się mało skuteczne. W kolejnych latach dodatnie wyniki Spółki były osiągane głównie dzięki działalności pozaoperacyjnej (sprzedaż majątku trwałego) i finansowej (przychody z lokat bankowych). NIK pozytywnie ocenia działania w ww. zakresie prowadzone przez obecny Zarząd Spółki, polegające na zintensyfikowaniu działalności pożyczkowej oraz związane z inwestycjami, których celem będzie osiągnięcie dodatnich wyników na podstawowej działalności Spółki. Wskaźniki rentowności Spółki oraz wskaźnik wydajności na zatrudnionego wykazywały tendencję spadkową, natomiast wartości wskaźnika płynności bieżącej i wskaźnika zadłużenia aktywów znajdowały się na stałym, wysokim poziomie.

IV. Uwaga

Przedstawiając powyższe oceny, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷⁰, NIK zwraca uwagę na konieczność przedstawiania w protokole z przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego treści rozmów przeprowadzonych z kandydatami, w zakresie określonym postanowieniami rozporządzenia RM w sprawie postępowania kwalifikacyjnego na członka zarządu.

⁷⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, zwana dalej „ustawą o NIK”.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 19 października 2017 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler nadzorujący
Tomasz Kuźniak
Doradca ekonomiczny**

.....